

Convenant **overgewicht**

Energie in balans 2007 Harder lopen

Energie in balans 2007 Harder lopen

Convenant overgewicht

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Dan weet je het.

Inhoud

Harder lopen

Voorwoord door Paul Rosenmöller 6

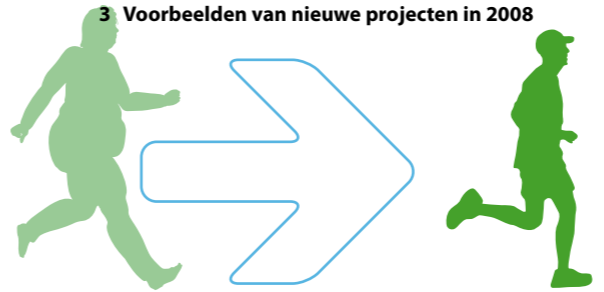
1 Terugkijken: hoogtepunten in 2007 9

- Uitbreiding Convenant Overgewicht 9
- Samenwerkings- en adviespartners 10
- Activiteiten gericht op kinderen 12
- Activiteiten gericht op de politiek 14

2 Vooruitkijken: prioriteiten in 2008 16

- Alles op alles 16
- Jongeren 17
- Volwassenen 17
- De hele bevolking 18

3 Voorbeelden van nieuwe projecten in 2008 19

4 Feiten en cijfers 21

- Wat is overgewicht? 21
- De nadelige effecten van overgewicht en obesitas 21
- Volwassenen: 46 procent kampt met overgewicht 22
- Jeugd: 1 op de 5 kinderen te dik in 2015? 23
- Ontwikkelingen: meer fruit, maar nog niet genoeg 24

5 Overzichten van activiteiten 25

- Thuis 25
- School 30
- Werk 35
- Recreatie 38
- Kennis & Voorlichting 42

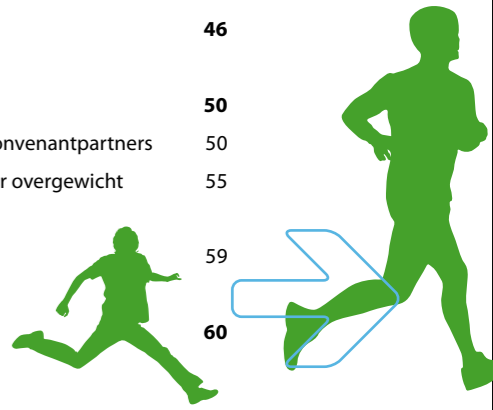
6 Wie doet wat? 46

7 Betrokken organisaties 50

- Het Convenantbureau en de Convenantpartners 50
- Organisaties met aandacht voor overgewicht 55

Lijst van afkortingen 59

Colofon 60

Harder lopen

In 2005 kreeg ik het verzoek om voorzitter te worden van de stuurgroep van het Convenant Overgewicht en mij de komende vijf jaar in te zetten voor de preventie van overgewicht. Ik wist vanaf het begin dat ik aan een taaie klus begon. Maar als recreatief marathonloper en overtuigd voorstander van een gezonde leefstijl is mij dat op het lijf geschreven. Nu, halverwege deze marathon, is het een goed moment om de balans op te maken en de strategie te bepalen voor de tweede helft.

Terugkijkend op de eerste helft van het Convenant, kunnen we vaststellen dat er veel belangstelling is voor dit thema. De overheid, het bedrijfsleven en een groot aantal maatschappelijke organisaties hebben de toename van overgewicht als probleem onderkend en activiteiten ondernomen. Ook de burger zelf, geholpen door de aanhoudende media-aandacht voor het onderwerp, is zich bewuster geworden van het belang van gezond eten en bewegen en staat open voor goede voorlichting en advies. In het nieuwe kabinet maken verschillende bewindslieden zich nu sterk om een gezonde leefstijl te bevorderen. Een goed voorbeeld is de impuls die de komende jaren gegeven wordt in brede scholen, sport en cultuur.

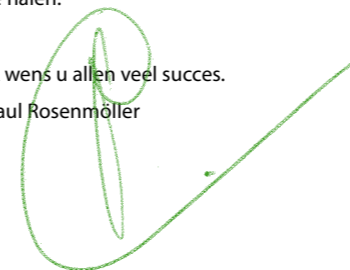
Dit soort investeringen zijn hard nodig. Want recente cijfers tonen aan dat het aantal mensen met overgewicht en obesitas nog steeds stijgt. Ondanks alle activiteiten die overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partners hebben ondernomen, is de trend nog niet gekeerd. Als we zo doorgaan zullen we de doelstelling om in 2010 niet meer volwassenen en minder kinderen met overgewicht te tellen, niet halen.

We zullen dus alle zeilen moeten bijzetten. Want ondanks alle goede voornemens en de vele media-aandacht is de keuze voor een gezonde leefstijl nog niet voor iedereen en op elke plek de gemakkelijkste keuze. De roep neemt toe om strengere eisen te stellen aan aanbieders van voedingsmiddelen. Ook wordt er gevraagd om verplichte opvoed- en onderwijsmodules. Vanuit Brussel worden eveneens maatregelen aangekondigd die een Europese overgewichtepidemie moeten voorkomen.

Iedereen zal harder moeten lopen, de Convenantpartners voorop. In dit boekje geven we een overzicht van de hoogtepunten van het afgelopen jaar en van de prioriteiten van het komende jaar. De Convenantpartners en andere partijen gaan veel concrete actiepunten oppakken. Bovendien zal de organisatie van het Convenant anders worden ingericht. Zo kunnen we doelgerichter werken en kunnen we de samenwerking tussen partners verbeteren.

Het terugdringen van overgewicht is een zware strijd, die nog lang niet gestreden is. Als voorzitter zal ik dit proces aanjagen. Ik zal de deelnemers uitdagen hun grenzen te verleggen. Altijd vanuit een positieve benadering, want dat is de enige manier om mensen te motiveren. En net als voor een marathon geldt: je moet diep gaan om de eindstreep te halen.

Ik wens u allen veel succes.
Paul Rosenmöller

1 Terugkijken: Hoogtepunten in 2007

Het jaar 2007 begon voor het Convenant Overgewicht met een onderzoek naar de goede voornemens van Nederlanders. De goede voornemens voor 2007 bleken vooral gezonde voornemens: het verbeteren van de conditie, afvallen en meer bewegen werden het meest genoemd. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten en gebeurtenissen uit 2007 die hebben bijgedragen aan het verwezenlijken van deze gezonde voornemens.

Uitbreiding Convenant Overgewicht

In 2007 is het Convenant Overgewicht uitgebreid naar twintig partners. Toegetreden zijn de Consumentenbond (eind 2006), de Nederlandse Vereniging van Diëtisten, de G4 (gemeente Rotterdam, Utrecht, Den Haag en Amsterdam), de Vakbeweging (FNV, CNV, MHP) en de Nederlandse Hartstichting. De nieuwe partners hebben afgelopen jaar al acties in gang gezet.

Overgewicht op de werkvloer

In samenwerking met VNO-NCW, FNV en de ArboUnie (als lid van Boaborea, de brancheorganisatie voor Werk, Loopbaan en Vitaliteit), heeft het Convenant Overgewicht de conferentie 'Overgewicht op de werkvloer' georganiseerd. Aansluitend ondertekenden de vakcentrales FNV, CNV en MHP het Convenant Overgewicht.

De vakbonden gaven aan dat zij zich gaan inzetten voor een grotere bewustwording op dit thema. Zij gaan leden actief voorlichten en met hen in discussie over mogelijkheden om gezondheid op de werkvloer te bevorderen. Werkgevers, werknemers, wetenschappers en andere geïnteresseerden discussieerden tijdens de bijeenkomst over de mogelijkheden van preventie van overgewicht op de werkplek en over de vraag hoe ver de invloed van de werkgever hierbij mag gaan.

Samenwerkings- en adviespartners

Naast de partners die lid zijn van het Convenant Overgewicht, is er nog een aantal andere partijen uit het veld waarmee een goede samenwerking van groot belang is. Bij deze samenwerking gaat het om het uitwisselen van kennis, het delen van adviezen en elkaar bij activiteiten te betrekken.

Kenniscentrum Overgewicht

Afgelopen jaar is de samenwerking met het Kenniscentrum Overgewicht geïntensiveerd. De partners van het Convenant zijn zeer actiegericht. Deze acties zijn vaak gebaseerd op gezond verstand, omdat er nog niet veel onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van preventieve maatregelen. Daarom is het voor het Convenant heel belangrijk om via het Kenniscentrum steeds goed in contact te blijven met de wetenschappelijke wereld.

Remy Hirasing, als hoogleraar Jeugdgezondheidszorg verbonden aan het Kenniscentrum Overgewicht heeft een eerste exemplaar van het boek *Kinderen en overgewicht*, een actieplan voor ouders overhandigd aan de voorzitter van de stuurgroep van het Convenant Overgewicht.

Gezondheidslogo's

Gezondheidslogo's - het Gezonde Keuze-klavertje en het Ik Kies Bewust- logo - zijn breed terug te vinden in de supermarkten en binnenkort ook op andere plekken. Cateringorganisatie VeNeCa en stichting Ik Kies Bewust maken de Ik Kies Bewust-criteria nu ook toepasbaar voor de cateringbranche. In de loop van 2008 zal dit logo ook in bedrijfskantines te vinden zijn.

Inmiddels zijn er 3000 producten met een gezondheidslogo. Dit

betekent een forse vermindering van de ingrediënten vet, suiker en zout in deze producten. Uit onderzoek is gebleken dat producten met een gezondheidslogo beter verkopen dan artikelen zonder logo.

NISB en Voedingscentrum

Zowel het Voedingscentrum als het Nationaal Instituut Sport en Beweging zijn, via het ministerie van VWS, vanaf het begin betrokken bij de activiteiten van het Convenant Overgewicht. Dit jaar zitten zij echter voor het eerst ook direct aan tafel bij de stuurgroep van het Convenant Overgewicht. Zo kunnen we de creativiteit en deskundigheid van beide organisaties nog beter benutten.

30 minuten bewegen campagne

In 2007 is '30 minuten bewegen', de nieuwe vierjarige landelijke campagne van het NISB, van start gegaan. De campagne maakt Nederlanders bewust van de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen en verleidt mensen op eigentijdse en praktische wijze om meer te gaan bewegen.

Week van het water

Ook dit jaar hebben de Nederlandse Drinkwaterbedrijven samen met brancheorganisatie en Convenantpartner VEWIN de Week van het Water georganiseerd. Dit jaar was het thema 'Water beweegt je' en is er intensief samengewerkt met het NISB.

Wat eet en beweeg ik-bus

De balans tussen eten en bewegen; daar gaat het om. Het Voedingscentrum en het NISB hebben dan ook besloten de handen ineen te slaan en de 'Wat eet en beweeg ik-bus' in het leven geroepen. De bus rijdt vanaf september 2007 door Nederland en kan ingezet worden ter ondersteuning van lokale activiteiten in de strijd tegen overgewicht. Bezoekers kunnen op een interactieve manier hun eigen eet- en beweegpatroon bekijken. Ook rond de bus is van alles te doen. Zo is er een kookeiland, een podium met een op maat gesneden programma en een stand voor lokale instellingen. Partners van het Convenant Overgewicht zullen de komende periode de bus bij diverse activiteiten inzetten.

Activiteiten gericht op kinderen

Het Convenant Overgewicht schenkt extra aandacht aan kinderen. Voorkomen is immers beter dan genezen. In 2007 zijn er veel activiteiten geweest gericht op deze doelgroep.

Gezond megakunstwerk aftrap voor les over gezonde voeding

Onder het motto 'Gezond eten is geen kunst' hebben scholieren uit Amersfoort een megakunstwerk gemaakt van onder meer bloemkool, radijs, bananen en prei. Na afloop werd het enorme kunstwerk aangeboden aan Paul Rosenmöller, voorzitter van de stuurgroep Convenant Overgewicht. Het evenement was het startschot voor de Albert Heijn KlasseLunch waarbij 75.000 scholieren uit groep 8 van basisscholen in Nederland een gezonde lunch aangeboden kregen.

Prijsuitreiking Ga voor gezond!-competitie

Op initiatief van het nationaal gezondheidsinstituut NIGZ vond de eerste nationale scholenactie 'Ga voor gezond!' plaats. Ruim 90.000 kinderen afkomstig van 1000 basisscholen hebben meegedaan aan dit lesprogramma. De scholen met de meest actieve leerlingen ontvingen prijzen. 'Ga voor gezond!' heeft als doel gezond gedrag via basisscholen te stimuleren.

Naast de competitie is de Ga voor gezond!-test uitgevoerd onder

bijna 12.000 kinderen. Hieruit bleek onder andere dat een kwart van de kinderen geen goed gewicht heeft. De Ga voor gezond!-test is een grootschalig landelijk onderzoek dat alle aspecten van gezondheidsgedrag van kinderen belicht. Het NIGZ heeft de onderzoeksresultaten aangeboden aan Teun Verheij, lid van de stuurgroep van het Convenant Overgewicht.

Krajicek/Rosenmöller dubbelen voor veilige speelruimte in de grote steden

Op 25 mei opende Richard Krajicek in Delft de 25ste RKF-playground: een buitenspeelveld waar kinderen van alle leeftijden, meestal onder begeleiding, kunnen sporten. Hij speelde samen met Paul Rosenmöller

een partijtje tennis tegen de lokale wethouder en de directeur van woningbouwvereniging Vestia. Hiermee gaven zij aan dat het creëren van veilige speelruimtes in de stad een belangrijke bijdrage kan leveren aan de preventie van overgewicht bij kinderen. Vooral in de oude stadswijken, waar de meeste playgrounds gevestigd zijn, is het aantal kinderen met overgewicht erg groot.

Mission Olympic School Final

Op 8 juni vond op initiatief van NOC*NSF, Coca Cola en de Alliantie School en Sport de Mission Olympic School Final plaats in het Olympisch Stadion in Amsterdam. The School Final is de Olympische sportdag bij uitstek voor jongeren tussen de 12 en 19 jaar. Tijdens dit evenement namen verschillende scholen uit heel Nederland het tegen elkaar op in spannende finales. Alleen scholen die aan de scholencompetitie meedoen, konden deelnemen aan de finale. Niet alleen alles in het stadion was in Mission Olympic sferen. Ook alles rondom het stadion en in de stad was Mission Olympic! Want deze dag werden de finales in veertien takken van sport gespeeld, op in totaal twintig verschillende sportlocaties in en rondom de hoofdstad.

Activiteiten gericht op de politiek

De inzet van de politiek en de overheid is onmisbaar om de doelstellingen uiteindelijk te kunnen halen. Het Convenant Overgewicht en haar partners hebben zich in 2007 hard gemaakt om ook bij het nieuwe kabinet het onderwerp hoog op de agenda te krijgen.

Onvoldoende aandacht voor overgewicht in kabinetsplannen

De plannen die het kabinet na 100 dagen luisteren en praten in het land op 14 juni presenteerde, zetten echter onvoldoende in op de preventie en bestrijding van overgewicht. "Op deze manier gaan we de doelstellingen om de toename van overgewicht voor 2010 te stoppen niet halen", stelt Paul Rosenmöller.

In een interview in de Volkskrant van 25 mei sprak Rosenmöller al zijn grote zorg uit over de geringe aandacht die 'sluipmoordenaar' overgewicht krijgt van de overheid. De gepresenteerde plannen hebben deze zorg niet weggenomen. "Er zijn wel een paar positieve punten, zoals het voornemen om smaaklessen te geven, sportdocenten in te zetten op school en bewegen op recept mogelijk te maken, maar dat is lang niet genoeg om het complexe en snelgroeiende probleem effectief aan te pakken", aldus Rosenmöller.

De preventie van overgewicht moet een prioriteit van het hele

kabinet zijn, want het raakt alle onderdelen van de maatschappij: de gezondheidszorg, sport, onderwijs, arbeidsmarkt, ruimtelijke ordening, verkeer, landbouw, jeugd en gezin, integratie, economie.

Brief aan de gemeenten met de veertig krachtwijken

Het kabinet zet de komende jaren fors in op de ontwikkeling van de veertig zogenoemde krachtwijken tot prachtwijken. Een prachtwijk is een gezonde wijk in verschillende opzichten: sociaal, economisch, op het gebied van milieu én op het gebied van de gezondheid van de bewoners. Dat ook dit aspect speciale aandacht verdient in de veertig prachtwijken, blijkt uit het Briefrapport Gezondheid in de veertig prachtwijken van de GGD van 1 mei 2007. Hierin staat dat de gezondheid in deze wijken onder het landelijk gemiddelde ligt.

Het Convenant Overgewicht, de Richard Krajicek Foundation, het NISB, Victory for Life, NOC* NSF, Alliantie School en Sport en de Johan Cruyff Foundation hebben dit besproken met de ministers Klink van VWS en Vogelaar van VROM. De ministers onderschrijven beiden het belang van meer aandacht voor gezonde leefstijl en de preventie van overgewicht. De zeven bovengenoemde organisaties hebben vervolgens een brief verstuurd naar alle gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van veertig prachtwijken. In deze brief bieden zij aan om

in hun wijkaanpak aandacht te besteden aan het thema gezondheid en een bijdrage te leveren aan een samenhangend aanbod van activiteiten om de gezondheidsachterstand in deze wijken aan te pakken.

2 Vooruitkijken: prioriteiten in 2008

Sinds tien partijen in 2005 het Convenant Overgewicht ondertekenden om samen te werken aan de preventie van overgewicht, is er veel in gang gezet. Toch is het aantal kinderen en volwassenen met overgewicht niet afgenomen. Wel is er veel meer aandacht voor de ernst van het probleem. Het aantal partijen dat de doelstellingen van het Convenant onderschrijft, is verdubbeld.

De twintig huidige Convenantpartners hebben hun eigen activiteiten geëvalueerd. Daaruit blijkt dat er het afgelopen jaar via projecten en nieuwe partners meer aandacht is gekomen voor sport en bewegen in het Convenant. Er zijn verschillende initiatieven genomen voor jongeren en groepen met een lager inkomen. Partners gaan meer samenwerken, waardoor het effect van de activiteiten verder vergroot kan worden.

Zoveel mogelijk mensen moeten makkelijker kunnen kiezen voor een gezonde leefstijl. Dat is vanaf het begin de inzet geweest van het Convenant. Bijvoorbeeld door het vergroten van kennis en het

gezonder maken van de omgeving. Afgelopen zomer is de effectiviteit van het Convenant onderzocht. De centrale vraag hierbij was: 'Is door alle projecten van Convenantpartners de gezonde keuze inderdaad gemakkelijker geworden?'

Op een aantal plekken in de samenleving is het inderdaad makkelijker geworden de gezonde keuze te maken. Zo doet een meerderheid van scholen en bedrijven op enige wijze iets aan gezondheid. De activiteiten zijn echter versnipperd. Er zijn weinig organisaties die de activiteiten onderdeel maken van een beleidsplan. Uit het onderzoek kwam daarom de aanbeveling de samenhang tussen activiteiten en tussen partijen te vergroten.

Alles op alles

Gezien deze aanbeveling en de nog steeds stijgende trend van overgewicht in Nederland en Europa hebben de Convenantpartners besloten de komende tweeënehalf jaar alles op alles te zetten om de toename van overgewicht af te remmen.

Naast de actieplannen die de individuele partners al hebben opgesteld, zijn daarom prioriteiten voor 2008 benoemd die de partners gezamenlijk gaan oppakken. Bij het opstellen van deze prioriteiten is vooral gelet op betekenis voor de jeugd en voor mensen met een lager inkomen. Daarnaast is het de bedoeling dat de effectiviteit en

synergie wordt vergroot door zoveel mogelijk Convenantpartners aan te spreken en de kansen voor samenwerking tussen Convenantpartners te vergroten.

Prioriteiten in 2008 gericht op jongeren

- 1 Landelijk introduceren van Lekker Fit-programma op basisscholen
Trekkers: Nederlandse Hartstichting, G4, Nederlandse Vereniging van Diëtisten;
- 2 Stimuleren van sport en bewegen op school. Doel is dagelijks één uur lichamelijke oefening, conform de beweegnorm voor kinderen.
Trekkers: Ministeries van OCV en VWS, NOC*NSF;
- 3 Het bevorderen van gezonde keuze in het aanbod van schoolkantines in het voortgezet onderwijs.
Trekkers: VCN, VeNeCa, Vida, AGFPN, VO-Raad en FNLI;
- 4 Aanleg van sport- en speelruimte in alle veertig prachtwijken van minister Vogelaar, inclusief begeleiding van een sportinstructeur. Ook de aanpassing van de infrastructuur (o.a. veilige fietsroutes) moet onderdeel van de lokale actieplannen zijn.
Trekkers: G4, NISB, VWS;
- 5 Landelijk vastleggen van de buitenspeelnorm: ieder kind verdient een aantrekkelijke en veilige speelplek binnen 400 meter van huis.
Trekkers: G4, NISB, Ministerie van Jeugd en Gezin;

- 6 Inzet op extra middelen voor de uitvoering van het Overbruggingsprogramma (de richtlijn van de Jeugd Gezondheidszorg voor de aanpak van overgewicht, gericht op kinderen van 2 jaar en ouder via de GGD), bijvoorbeeld voor de inzet van diëtisten.
Trekkers: Nederlandse Hartstichting, G4, Nederlandse Vereniging van Diëtisten.

Prioriteiten in 2008 gericht op volwassenen

- 7 Inzet voor één herkenbaar keuzebevorderend logo dat door de sector als geheel wordt gedragen en toegepast.
Trekkers: Voorzitter Stichting Ik Kies Bewust, VeNeCa, VCN, VWS, FNLI en de Consumentenbond
- 8 Samen met Ondernemingsraden bevorderen van gezond aanbod van eten en drinken en sport- en beweegmogelijkheden binnen bedrijven; het bereiken van een centrale aanbeveling van werkgevers- en werknemersorganisaties in de CAO-bepalingen over dit onderwerp.
Trekkers: VNO-NCW, MKB Nederland, FNV, CNV, Unie MHP, VeNeCa, AGFPN, VCN en FNLI.
- 9 Bevorderen van een beter zichtbaar en vindbaar aanbod van gezonde producten in supermarkten.

Trekkers: CBL, VCN, Consumentenbond en stichting Ik Kies Bewust

- 10 Ouders duidelijker aanspreken op het belang van hun rol als opvoeder bij het leren van een gezonde leefstijl.

Trekkers: Ministerie van Jeugd en Gezin, VCN, VWS, NOC*NSF, G4

Prioriteiten in 2008 gericht op de hele bevolking

- 11 Onderzoek naar de ontwikkeling van overgewicht: zowel algemene monitoring als onderzoek bij specifieke groepen in de samenleving. Het ministerie van VWS heeft opdracht gegeven voor een groeistudie bij de jeugd en een gemeten steekproef bij volwassenen.

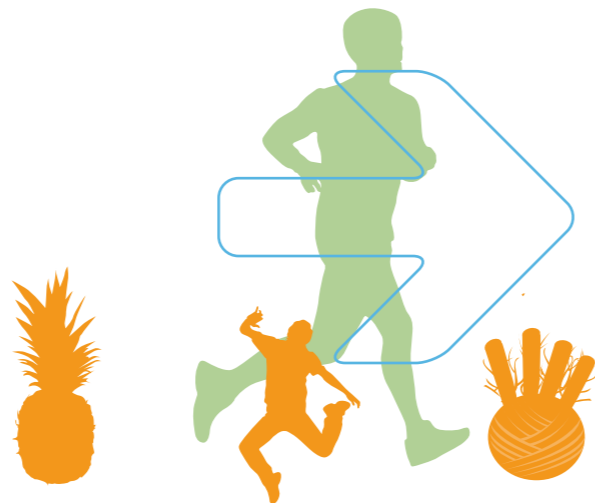
Trekker: Ministerie van VWS

- 12 Versterken van de interdepartementale coördinatie en afstemming. Dit gebeurt gericht met de verschillende departementen, wanneer er onderwerpen op meerdere terreinen spelen.

Trekkers: Ministeries van VWS en OCW

De stuurgroep van het Convenant Overgewicht zal de voortgang van deze prioriteiten elke drie maanden bespreken. Indien nodig zullen extra acties worden ondernomen. Daarnaast zal Paul Rosenmöller, als voorzitter van het Convenant Overgewicht, zich persoonlijk extra inzetten voor twee aandachtspunten:

- 1 Een meer centrale plaats voor voedingsleer in het voor het basis- en voortgezet onderwijs.
- 2 De reclamecode voor voedingsmiddelen. Het ministerie van VWS, de FNLI, de Consumentenbond en de Hartstichting zetten hun gesprekken over deze reclamecode voort. Daarnaast zet de voorzitter van het Convenant zelf zich in voor aanpassing van de reclamecode voor voedingsmiddelen, met als doel reclame gericht op kinderen tot 12 te voorkomen.

3 Voorbeelden van nieuwe projecten in 2008

In de komende periode starten er veel nieuwe projecten. Hieronder staan enkele voorbeelden.

Dubbel30 Energytour

VMBO scholieren bewegen te weinig. Slechts eenderde haalt de dagelijkse beweegnorm. Om deze groep jongeren te interesseren voor de energiebalans zullen het NISB, het Convenant Overgewicht en rapper Ali B in het schooljaar 2007-2008 van start gaan met de Dubbel30 Energytour.

De tour zal scholen door het hele land aandoen met een infotournee, aanvullend lesmateriaal en een mediacampagne. Leden van de FNLI en VeNeCa en een aantal gemeenten sponsoren de Energytour. De aftrap van de tour is op 6 november 2007 tijdens de Nationale Balans Top.

Combinatiefuncties school, sport en cultuur

Het kabinet stelt vanaf volgend jaar extra geld beschikbaar voor brede scholen, sport en cultuur. Dit geld gaat grotendeels naar de versterking van sportverenigingen en combinatiefuncties op het terrein van

school, naschoolse opvang en sport. Combinatiefuncties zijn functies voor professionals die bij één werkgever in dienst zijn, maar voor meerdere sectoren werken. Het gaat bijvoorbeeld om vakleerkrachten die naschoolse sportactiviteiten organiseren. Er komen circa 2500 combinatiefuncties.

De impuls is in eerste instantie bedoeld voor de steden uit het Grotestedenbeleid (G-31). Hier horen ook de gemeenten met de veertig prachtwijken bij. In de jaren na 2008 kunnen meer gemeenten aanspraak maken op het budget.

Het kabinet zet hiermee sterker in op de doelen van de Alliantie School en Sport. Bij de realisatie van combinatiefuncties en de versterking van sportverenigingen werken gemeenten en NOC*NSF samen.

Samenwerking en kennisdeling tussen gemeenten

In 2007 zijn de vier grote steden (de G4) gezamenlijk lid geworden van het Convenant Overgewicht. De projectleiders van de vier steden hebben vervolgens werkgroepen geformeerd op een aantal belangrijke thema's (jeugd, vroegsignalering, onderzoek en communicatie). Momenteel werken de G4 verder aan een plan met de gezamenlijke visie op de aanpak van overgewicht bij jeugd.

Ook veel andere Nederlandse gemeenten hebben beleid voor overgewicht. Op december 2007 organiseren het Convenant

Overgewicht en het Congres- en Studiecentrum van de VNG en het NIGZ een conferentie voor gemeenten. Informatie-uitwisseling en afstemming over de aanpak van overgewicht staan centraal op deze conferentie.

Werkfruit

AGF Promotie Nederland start deze herfst het project Werkfruit. Het project richt zich op het midden- en kleinbedrijf en werkt met een fruitschaal die op centrale plaatsen zoals bij recepties en bij koffieautomaten wordt geplaatst. Werkgevers bieden op die manier gratis of tegen een kleine vergoeding fruit en groenten aan hun personeel aan. In de tweede helft van 2007 worden 50 bedrijven geworven om mee te doen aan het project. Vanaf volgend jaar zal het aantal bedrijven uitgebreid worden tot 1500 in drie jaar. Voor de communicatie van het Werkfruit werkt AGFPN samen met het Voedingscentrum. Ook de werkgeversorganisaties, diëtisten, cateraars en automatenleveranciers worden betrokken. De campagne wordt mede mogelijk gemaakt door ondersteuning van de EU.

Bedrijfssportportaal

In april 2007 ging het bedrijfssportportaal van start. De stichting Sport en Zaken maakt via dit portaal de koppeling tussen bedrijven

en sportverenigingen, door het aanbod van acht sportbonden actief aan te bieden op een geschikte plaats en tijd. In het afgelopen jaar heeft de stichting Sport en Zaken gesproken met verschillende Convenantpartners, om ook de koppeling met voeding te kunnen maken. Bedrijven die geïnteresseerd zijn in bedrijfssport, kunnen in de toekomst ook in contact worden gebracht met projecten over gezonde voeding op de werkvloer.

Club van Elf in beweging

De Club van Elf is een samenwerkingsverband van 12 dagrecreatie-bedrijven: Attractiepark Slagharen, Burgers' Zoo, Dolfinarium, Duinrell, Keukenhof, Land van Ooit, Madame Tussauds, Madurodam, Noorder Dierenpark, Ouwehands Dierenpark Rhenen, Walibi World en Snowworld.

In een samenhangend pakket wil de Club van Elf aandacht besteden aan overgewicht, maatregelen op het gebied van meer bewegen, het aanbieden van gezonde keuze in voeding (gedifferentieerde porties, gezondere voedselcomponenten), het bevorderen van de consumptie van groente en fruit, voorlichting geven en meewerken aan (landelijke) activiteiten die beweging stimuleren.

4 Feiten en Cijfers: trend overgewicht zet door

Nederlanders zijn in 2007 gemiddeld zwaarder geworden dan in 2006¹. Recente cijfers tonen aan dat ook kinderen steeds dikker en vaker obees zijn. Ondanks alle activiteiten die overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partners hebben ondernomen, is de trend nog niet gekeerd.

De toename van overgewicht en obesitas bij kinderen is extra zorgelijk. Overgewicht kan leiden tot sociale en emotionele problemen. Bovendien blijven veel kinderen die nu overgewicht hebben, daar op latere leeftijd ook nog last van hebben. Bij kinderen met ernstig overgewicht wordt tegenwoordig zelfs regelmatig ouderdomsdiabetes geconstateerd. Er groeit daarmee een minder gezonde generatie op. Hoewel overgewicht bij kinderen hier een groot probleem is, behoort Nederland in Europa tot de landen waar het nog relatief weinig voorkomt. Nu stevig inzetten op preventie kan nog grotere problemen voorkomen.

¹ Dit blijkt uit een onderzoek van Q&A Research en Consultancy in samenwerking met Euroforum uit 2007

Wat is overgewicht?

- Overgewicht ontstaat als de inname van energie (eten) groter is dan de verbranding van energie (bewegen);
- Meestal wordt de Body Mass Index (BMI) gebruikt om te bepalen of iemand overgewicht heeft;
- De BMI wordt berekend door het lichaamsgewicht in kilo's te delen door het kwadraat van de lichaamslengte uitgedrukt in meters;
- Een BMI van tussen de 18 en 25 duidt op normaal gewicht. Boven de 25 is er sprake van overgewicht en boven de 30 van obesitas (ernstig overgewicht);
- De Nederlandse Norm Gezond Bewegen is 30 minuten matig intensief bewegen per dag voor volwassenen en 60 minuten voor kinderen;
- De aanbevolen inname van voeding is 2500 kcal voor mannen en 2000 voor vrouwen.

De nadelige effecten van overgewicht en obesitas voor de volksgezondheid:

- Overgewicht verhoogt de kans op ziektes als ouderdomsdiabetes, hart- en vaatziekten, sommige vormen van kanker en aandoeningen aan het bewegingsapparaat. 80% van de gevallen van diabetes type 2 heeft overgewicht als oorzaak;

- Mensen met obesitas overlijden gemiddeld 7 jaar eerder dan mensen met een normaal gewicht en leven vooral langere tijd in een slechte gezondheid; Overgewicht kan leiden tot stigmatisering van mensen, in het bijzonder kinderen, en daarmee tot psychische klachten en sociaal isolement;
- Obesitas bij volwassenen is nu al verantwoordelijk voor 6 procent van de ziektekosten in Europa². Daarnaast brengt overgewicht hoge maatschappelijke kosten met zich mee door o.a. ziekteverzuim en verloren arbeidsjaren.

Volwassenen: 46 procent kampt met overgewicht

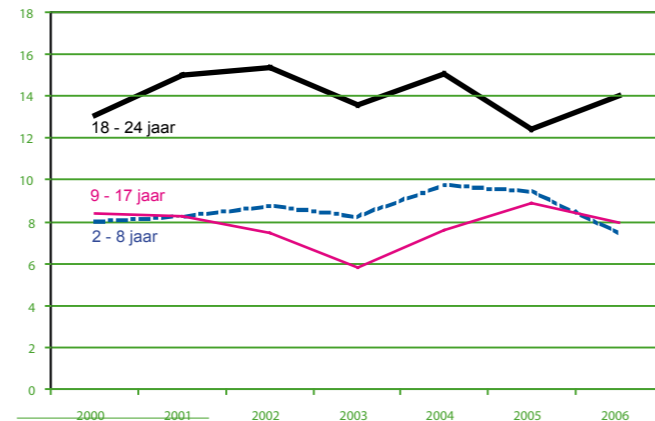
- In 2006 kampte ruim 46 procent van de volwassenen met overgewicht³;
- Nog steeds is er sprake van een stijgende trend in het aantal volwassenen met overgewicht;
- Bijna 13 procent van de vrouwen had in 2006 obesitas. Bij mannen ligt dit cijfer al enkele jaren op 10 procent;

2 WHO, prevalence of excess body weight and obesity in children and adolescents 2007

3 CBS, maart 2007

- De gemiddelde Nederlander heeft een BMI van 25,8⁴ en is dus te zwaar;
- Van alle 65-plussers in Nederland heeft momenteel 56,9 procent overgewicht en bij 14,4% is zelfs sprake van ernstig overgewicht;
- Vergeleken met de andere EU-landen zijn er relatief weinig Nederlanders met obesitas;
- Nederland neemt een middenpositie in waar het gaan om matig overgewicht.⁵

Grafiek Jongeren met overgewicht naar leeftijd (Bron: CBS, POLS)

4 Motivation, 2006

5 WHO, 2007

Jeugd: 1 op de 5 kinderen te dik in 2015?

- In 2002-2004 had 15 procent van de kinderen overgewicht⁶;
- In 1980 was dit nog 6 procent;
- Als de huidige ontwikkeling doorzet zal in 2015 een op de vijf kinderen te dik zijn⁷;
- In 2002-2004 was 3 procent van de kinderen obees;
- Van de kinderen met obesitas blijft 77 procent ook obees op volwassen leeftijd⁸;
- Bij 2,4 procent van de kinderen bij wie een nieuwe diagnose diabetes wordt gesteld, gaat het om type 2 diabetes (ouderdomsdiabetes)⁹;
- Slechts 10 procent van de kinderen in de basisschoolleeftijd voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. In achterstandswijken is dit zelfs maar 3 procent¹⁰;

6 TNO; Van den Hurk et al., 2006, Prevalentie overgewicht bij kinderen wederom toegenomen

7 NICIS, september 2007

8 Freedman et al., 2001, *Relationship of childhood obesity to coronary heart disease risk factors in adulthood: the Bogalusa Heart Study*

9 Rotteveel et al. *Type 2 diabetes in children in the Netherlands: the need for diagnostic protocols* 2007

10 S. de Vries, TNO, 2005, *Kinderen in prioriteitswijken: lichamelijke (in) activiteit en overgewicht*

- Ouders kunnen een belangrijke invloed uitoefenen op het sport- en bewegedrag van kinderen. Daarnaast hebben de school, de buurt en vriendjes en vriendinnetjes invloed.¹¹;
- In veel EU-landen komt overgewicht bij kinderen vaker voor dan in Nederland;
- Binnen de EU hebben Britse kinderen het vaakst last van overgewicht.¹²

Tussen 18 en 24 stijgt het aantal jongeren met overgewicht zeer snel. Over de jaren heen is een lichte stijging waarneembaar in het aantal kinderen met overgewicht. (NB: dit zijn zelfgemeten gegevens, die gewoonlijk positiever uitvallen dan gemeten gegevens)

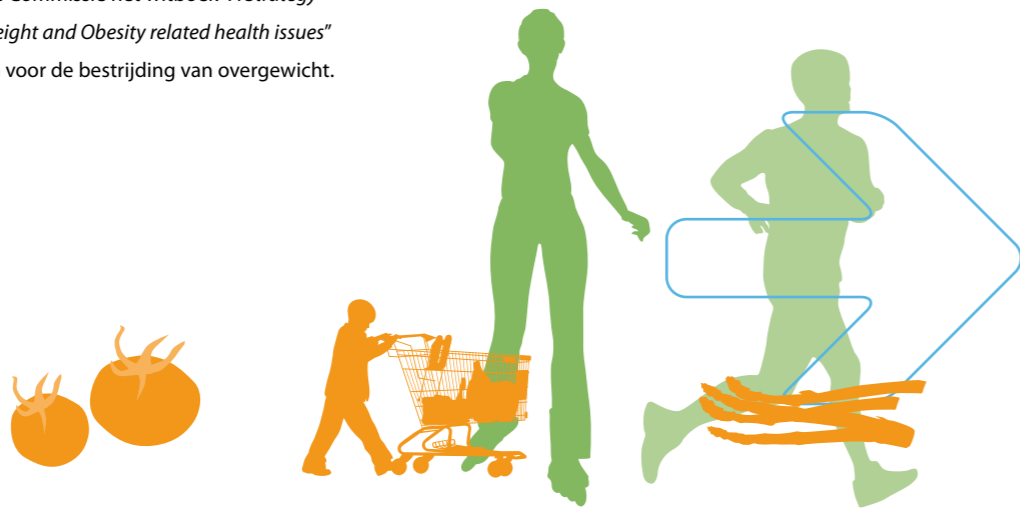
11 NICIS, september 2007

12 IOTF, 2007

Ontwikkelingen: meer fruit, maar nog niet genoeg

- Van de Nederlandse werkgevers heeft 13 procent beleid om overgewicht van werknemers tegen te gaan¹³;
- Steeds meer werkgevers hebben programma's om overgewicht tegen te gaan;
- Nederlanders kochten in 2006 voor het eerst in 20 jaar weer meer fruit. Ondanks die stijging eten we gemiddeld nog steeds te weinig groente en fruit;
- 54% van de Nederlanders juicht logo's op gezonde producten toe;
- In mei 2007 heeft de Europese Commissie het witboek "A Strategy for Europe on Nutrition, Overweight and Obesity related health issues" gepubliceerd, met voorstellen voor de bestrijding van overgewicht.

5 Overzicht van activiteiten

In het afgelopen jaar zijn de Convenantpartners en hun leden verder gegaan met de ingezette activiteiten, er zijn nieuwe projecten gestart en andere zijn afgerond. De projecten zijn verdeeld over vijf terreinen: Thuis, School, Werk, Recreatie en Kennis & Voorlichting. Hieronder staat een overzicht van een groot aantal activiteiten die onder de vlag van het Convenant Overgewicht georganiseerd worden.

Thuis

Het leven in en om het huis bepaalt voor een groot deel onze gezondheid. De omgeving 'thuis' gaat over opvoeding en buitenspelen, maar ook over boodschappen doen en medische zorg krijgen.

1 Dagelijkse Voedingsrichtlijn (vervolg Energielogo)

Begin 2006 introduceerde de FNLI het Energielogo op de voorkant van verpakkingen van levensmiddelen.

In het kader van een uniforme Europese uitstraling heeft de FNLI in juli 2007 besloten om het Energielogo op termijn te vervangen door de Dagelijkse Voedingsrichtlijn, ontwikkeld door de Europese koepelorganisatie van de voedingsmiddelenindustrie (CIAA). De Dagelijkse Voedingsrichtlijn geeft aan welk aandeel een portie van het betreffende product heeft in de dagelijkse calorie inname, maar ook in de inname van een aantal voedingsstoffen.

Betrokken partijen: FNLI en lidbedrijven, CIAA.

Planning: Vanaf juli 2007. Een aantal grote bedrijven, waaronder Pepsico en Kelloggs maakt al gebruik van de richtlijn. Andere bedrijven (waaronder Kraft Foods, Nestlé en Danone) zullen binnenkort volgen.

Evaluatie: Er is momenteel een enquête in ontwikkeling om te onderzoeken hoe de aanbeveling in verschillende Europese landen, waaronder Nederland, wordt opgevolgd.

www.fnli.nl

2 Ik Kies Bewust-logo

Het Ik Kies Bewust-logo helpt consumenten bij het maken van een gezondere keuze. Momenteel prijkt het logo op zo'n 1500 producten.

Betrokken partijen: Individuele leden van de FNLI, CBL, VeNeCa, Stichting Ik Kies Bewust.

Planning: Introductie was in mei 2006. In het najaar 2006 was de eerste grote publiciteitscampagne. In het afgelopen jaar heeft een herziening in de productcriteria plaatsgevonden. In 2007 volgt een nieuwe grote campagne, nu meer gericht op gedragsverandering van consumenten.

Evaluatie: In het afgelopen jaar is de bekendheid van het logo gestegen van 34 naar 88 procent. Ook is gebleken dat producten met het logo beter verkopen dan artikelen zonder logo.

www.ikkiesbewust.nl

3 Verwerkte groenten, lekker en gezonder dan je denkt

Campagne om het imago van groenten uit glas, blik en diepvries te verbeteren om zo de groenteconsumptie te verhogen.

Betrokken partijen: AGF promotie Nederland, de (Europese) verwerkingsindustrie, Europese Gemeenschap.

Planning: medio 2006-medio 2009

Evaluatie: De bekendheid en waardering is zeer positief bij de groep diëtisten; 28 procent van de diëtisten geeft aan de campagne spontaan of geholpen te kennen. Bekendheid met de website is op moment van de tussenevaluatie lager dan wenselijk.

www.agfpn.nl

4 Fresh Factory

Fresh Factory laat jongeren kennis maken met smakelijke eigentijdse toepassingen van groenten en fruit, onder andere via demonstraties van de bereiding van groente en fruit en proeverijen op evenementen en in winkelcentra.

Betrokken partijen: AGF promotie Nederland, Europese Gemeenschap.

Planning: start najaar 2006 tot en met medio 2009

Evaluatie: Uit de eerste tussenevaluatie blijkt dat alle ondervraagde bezoekers bekend zijn met de slagzin '2 ons groenten en 2 keer fruit'. Een groot deel van de bezoekers vindt de demonstraties interessant en aantrekkelijk. Driekwart zegt op nieuwe ideeën te zijn gebracht.

www.agfpn.nl

5 OMO Buitenspeelbond

Initiatief om kinderen te stimuleren meer buiten te spelen en te sporten.

Betrokken partijen: NOC*NSF en OMO, sportbonden en Jantje Beton

Planning: continuering en intensivering in 2008

Evaluatie: Uit onderzoek blijkt dat de kinderen die lid zijn van de Buitenspeelbond gemiddeld actiever zijn en meer bewegen dan andere kinderen.

www.buitenspeelbond.nl

6 Reclamecode voor voedingsmiddelen

Via de reclamecode voor voedingsmiddelen verplichten de leden van de FNLI zich ertoe om bij het aanprijzen van producten rekening te houden met een verantwoord voedingspatroon en terughoudend te zijn in het promoten van voeding gericht op kinderen.

Betrokken partijen: FNLI, Stichting Reclame Code, Stichting Reclamerakkers (en anderen)

Planning: De code bestaat sinds 2005. Afgelopen jaar hebben er gesprekken plaatsgevonden tussen de betrokken partijen en belanghebbenden. Op basis van de evaluatie uit 2006 en deze gesprekken worden dit najaar wijzigingen in de code verwacht.

www.fnli.nl

7 Overgewicht speerpunt branchebeleid supermarkten

De individuele supermarktorganisaties besteden aandacht aan gezonde voeding en gezonde leefstijl, onder andere via het etiket, consumentenbladen en internet. Een aantal supermarktorganisaties sluit zich aan bij de publiekscampagne Gezond Gewicht van het Voedingscentrum.

Betrokken partijen: CBL namens de aangesloten supermarktorganisaties

Planning: Doorlopend

8 Voedingswaardedeclaratie op huismerken

Steeds meer huismerkproducten worden voorzien van een voedingswaardedeclaratie. Op veel maaltijdcomponenten wordt geadviseerd voldoende groente te consumeren. Het aantal huismerkproducten met een gezondheidslogo (Gezonde Keuze-klavertje of Ik Kies Bewust-logo) neemt toe. Er zijn nu 3000 producten met zo'n logo. Zie ook het Ik Kies Bewust-logo.

Betrokken partijen: CBL en de individuele supermarkten

Planning: Doorlopend

9 Supergezond onderzoek

Onderzoek naar de mate waarin en de manier waarop supermarkten consumenten helpen met het maken van de gezonde keuze. Uitkomsten waren dat er grote verschillen zijn tussen de mate waarin supermarkten de gezonde keuze mogelijk maken, en dat er op dit vlak meer gedaan kan worden.

Betrokken partijen: Consumentenbond

Planning: Het rapport is in 2007 gepubliceerd

10 Hallo Wereld

Dit programma helpt zwangere vrouwen en jonge ouders door middel van gezondheidsquizjes via e-mail met een gezonde leefstijl en een gezonde opvoeding.

Betrokken partijen: VWS, Stichting Hallo Wereld,

Gezondheidsbevorderende Instellingen, Voedingscentrum, Stivoro, KNOV, NJI (en vele anderen).

Planning: Het programma is in 2006 gestart. In september 2007 is de welkomst-cd geïntroduceerd door minister Rouvoet. Deze cd wordt gestuurd aan alle pasgeborenen.

Evaluatie: Het RIVM heeft een pilot in Amsterdam geëvalueerd. Hallo Wereld laat een duidelijke toename zien in de deelnemers. Het bereik bij groepen met een lage sociaal-economische status moet verder worden vergroot.

www.hallowereld.nl

11 'Kinderen en Overgewicht, een actieplan voor ouders'

Prof. Dr. Remy Hirasings en Monique Gouwerok schreven dit boekje met praktische adviezen voor ouders van kinderen met overgewicht.

Betrokken partijen: Kenniscentrum Overgewicht, ministerie van VWS

Planning: Verschenen in februari 2007,

Het boekje is te downloaden via de site van het Kenniscentrum Overgewicht: www.Overgewicht.org

12 Grote bedrijven passen eigen reclamerichtlijnen toe

Versillende grote bedrijven in de voedingsmiddelenbranche hebben zichzelf strengere normen opgelegd, o.a. waar het gaat om reclame voor kinderen.

Betrokken partijen: Bijvoorbeeld Kellogg's, Coca Cola, Pepsico, Unilever en Mars

Planning: In de afgelopen periode namen steeds meer organisaties een dergelijk initiatief.

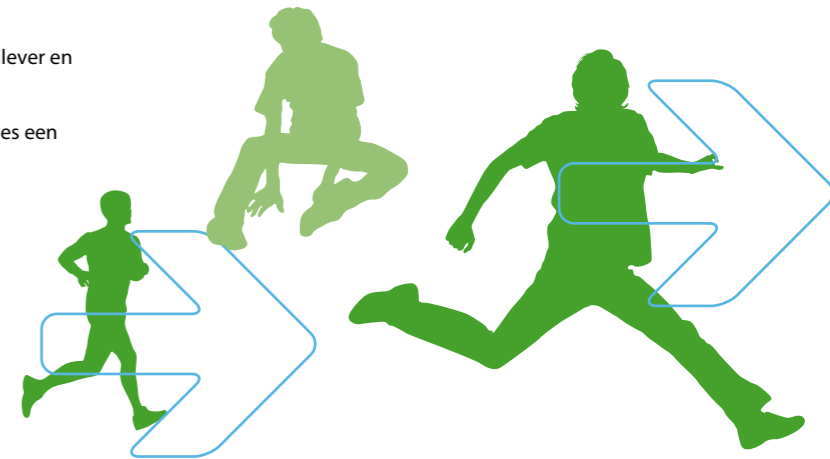
13 Opening playground samen met Convenantpartners

De opening van de 25ste Richard Krajicek Playground in Delft, gebeurde in samenwerking met een aantal Convenantpartners. Richard Krajicek en Paul Rosenmöller dubbelden die middag voor veilige speelruimte in de grote steden.

Betrokken partijen: Richard Krajicek Foundation met het Convenantbureau Overgewicht, NVD en VEWIN.

Planning: vond plaats op 25 mei. Doorlopend worden nieuwe playgrounds geopend.

www.richardkrajicek.nl

School

De schoolomgeving is een belangrijke plek om kinderen en jongeren te bereiken. Naast inzet op nieuwe projecten, komen er ook steeds meer initiatieven om projecten te verbinden en het aanbod naar scholen te stroomlijnen.

14 Schoolgruiten

Tweemaal per week gratis verstrekken van groente en fruit op basisscholen. De 'gruitcoördinator' zorgt voor adoptie van het project door scholen om het te verankeren.

Betrokken partijen: AGF Promotie Nederland, Ministerie van VWS, Voedingscentrum, Productschap Tuinbouw, Ministerie van OCW, Ministerie van LNV.

Planning: Het project wordt sinds 2006 landelijk uitgerold. In juli 2007 werd het aantal gruitscholen geschat op 186. In 2008 wordt het project geïntegreerd met het project Smaaklessen.

Evaluatie: na een pilot in 7 steden is gebleken dat de fruitconsumptie met 0,5 portie per week is toegenomen. In september 2006 is een nulmeting gedaan om kennis en houding over groente en fruit en de consumptie te meten. In juni 2007 is een 1-meting uitgevoerd, de resultaten hiervan worden in het najaar verwacht.

www.schoolgruiten.nl

15 Smaaklessen

Een lesprogramma over eten en smaak voor groep 1 tot en met 8.

Betrokken partijen: Ministerie van LNV, Programma Smaaklessen (Universiteit Wageningen) Pierre Wind, het Voedingscentrum, Euro-Toques en de Agrarische Hogescholen

Planning: Sinds september 2006 is dit een landelijk programma voor het basisonderwijs. In 2008 volgt integratie met project Schoolgruiten.

www.smaaklessen.nl

16 Alliantie School en Sport

Stimulans voor samenwerking tussen scholen en georganiseerde sport om jongeren voor lange tijd aan het sporten te krijgen.

Betrokken partijen: NOC*NSF, ministerie van OCW, ministerie van VWS, VNG, sport en onderwijsinstanties.

Planning: Vanaf 1-1-2008 inzet op de combinatiefuncties in de brede school (zie hieronder)

www.alliantieschoolensport.nl

17 Combinatiefuncties onderwijs brede school

Het kabinet heeft geld vrijgemaakt voor 2500 combinatiefuncties tussen (brede) scholen, sportverenigingen en culturele opleidingen. Het verzorgen van de lessen lichamelijke opvoeding en het geven / coördineren van sportinstructie na schooltijd wordt vaker in één persoon verenigd.

Betrokken partijen: Ministeries van OCW en VWS, gemeenten, Alliantie School en Sport

Planning: Voor 2008 wordt de stimulering beperkt tot de G-31; na 2008 zal het aantal gemeenten worden uitgebreid.

18 Mission Olympic: The City & The School Final

Een volwaardige scholencompetitie voor het voortgezet onderwijs om jongeren op een jeugdgerichte en verantwoorde wijze te laten kennismaken met de diverse mogelijkheden voor sport. Op 8 juni vond de School Final van de competitie plaats in het Olympisch Stadion in Amsterdam.

Betrokken partijen: NOC*NSF, Alliantie School en Sport, Coca Cola Nederland, in samenwerking met de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke opvoeding.

Planning: continuering voor 2008

Evaluatie: Uit de evaluatie door een onafhankelijk bureau blijkt deelnemers, begeleiders, gemeenten en scholen beide onderdelen (School Final en City) positief beoordelen en als succesvol ervaren. 20 procent van de deelnemers is gestimuleerd om meer te gaan sporten.

19 Dubbel30 Energytour

Stimuleren van beweging bij jongeren in het VMBO-onderwijs. De tour zal scholen door het hele land aandoen met een infotournee, aanvullend lesmateriaal en een mediacampagne.

Betrokken partijen: NISB, Ali B. en (leden van) Convenantpartners

Planning: Start in november 2007

Evaluatie: De eerste pilots zijn positief ontvangen. Het NISB zal de Energytour verder evalueren.

20 Ontwikkelen interactieve voorlichtingsmodule

De FNLI ontwikkelt met haar leden een interactieve voorlichtingsmodule voor VMBO-scholieren/jongeren met lage sociaal-economische status om een bewuste levensstijl (eten en bewegen) te stimuleren. Momenteel wordt gewerkt aan een concept. In een later stadium is het de bedoeling andere partners met eigen inbreng hierbij te betrekken.

Betrokken partijen: FNLI, andere partners van het Convenant

Planning: In het schooljaar 2008/2009 wordt de module in gebruik genomen

21 Handreiking basisscholen actieve leefstijl en gezonde voedingsgewoonten

Op basis van de kerndoelen basisonderwijs is een handreiking gemaakt van onderwijsthema's voor voeding en bewegen.

Betrokken partijen: Stichting Leerplan Onderzoek (SLO), ministerie van OCW

Planning: afronding in 2008

Evaluatie: Deze uitwerking is besproken en geëvalueerd met leraren door de afdeling veldadvies van SLO. De evaluatie heeft o.a. geleid tot bijstelling en uitbreiding van de handreiking.

22 Leerlingvolgsystemen

Verschillende gemeenten hebben een leerlingvolgsysteem om gegevens over bijvoorbeeld lengte, gewicht en de sportieve mogelijkheden van kinderen in het basisonderwijs bij te houden. De uitkomsten kunnen gebruikt worden om leerlingen extra begeleiding te geven, maar ook voor onderzoek naar trends.

Betrokken partijen: Van de G4 hebben Amsterdam, Den Haag en Rotterdam een leerlingvolgsysteem. De gemeente Utrecht is zich hierop aan het oriënteren.

Planning: Voor de toekomst wordt ingezet op systemen die onderling beter vergeleken kunnen worden.

Het leerlingvolgsysteem is bij de gemeenten ingebed in de eigen gemeentelijke projecten Jump In (Amsterdam, www.jumpin.nl), Gezond Gewicht (Den Haag, www.welzogezond.nl/gezondgewicht), Lekker Fit (Rotterdam, www.rotterdamlekkerfit.nl), en Gezond Gewicht (Utrecht, www.utrecht.nl/ggd).

23 Gemeenten zetten in op de gymles

Meer uren gymles van een vakleerkracht en meer taken voor de gymleraar. Een aantal gemeenten zet in op gymles op basisscholen. Gymleraren krijgen bijvoorbeeld ook de taak om les te geven over gezondheid of om kinderen te meten en te wegen.

Betrokken partijen: Verschillende gemeenten (o.a. Rotterdam en Den Haag), scholen, opleidingen voor gymleerkrachten.

24 TENQ: Waterkoelers op scholen

Een (leiding-)waterkoeler, voorzien van een beeldscherm, speciaal ontworpen voor onderwijsinstellingen (voortgezet onderwijs, ROC, HBO, WO, basisonderwijs)

Betrokken partijen: Stichting WaterWijs samen met: NIGZ, De gezonde school, Nederlandse Obesitas Vereniging, Brabant Water, Evides, Duinwaterbedrijf Zuid-Holland, PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, Aqua4all, Waternet, Waterbedrijf Groningen.

Planning: De eerste 50 TENQs zijn in november 2006 geplaatst. Eind 2007 zijn 360 TENQs operationeel.

Evaluatie: Uitkomst onderzoek van bureau Facts & More: bijna 70 procent van alle scholieren geeft aan het apparaat graag op school te willen behouden.

25 Klasselunch

75.000 scholieren uit groep 8 van basisscholen in Nederland krijgen een gezonde lunch aangeboden door Albert Heijn.

Betrokken partijen: Albert Heijn. Het Convenant Overgewicht was betrokken bij de start van de lunch.

Planning: jaarlijks evenement dat dit jaar op 19 april plaatsvond.

26 Ga voor gezond! competitie

Nationale scholenactie. Ruim 90.000 kinderen afkomstig van 1000 basisscholen hebben meegedaan aan dit lesprogramma. De scholen met de meest actieve leerlingen ontvingen prijzen. Ga voor gezond! heeft als doel gezond gedrag via basisscholen te stimuleren.

Betrokken partijen: NIGZ samen met ThiemeMeulenhoff, Knorr, Univé, Yakult, Campina, Jetix, Astma Fonds, Hoorstichting, Stichting Kinderpostzegels, Maag Lever Darm Stichting, stichting Muiswijs! en de ministeries van VWS, VROM en LNV.

Planning: gestart in schooljaar 2006-2007. Dit schooljaar wordt het project voortgezet.

27 Website 'Gezonderwijs'

Er zijn zeer veel lessen, projecten en middelen beschikbaar op het gebied van gezond eten en bewegen voor kinderen in het basisonderwijs. De site helpt onderwijsprofessionals op weg in het enorme aanbod.

Betrokken partijen: Nederlandse Hartstichting, Voedingscentrum, Nederlandse Zuivel Organisatie samen met NVD

Planning: De site is officieel geïntroduceerd op 3 oktober 2007.

28 Nationaal Schoolontbijt

Groots ontbijt-evenement. Het Nationaal Schoolontbijt verzorgt in 2007 een ontbijt voor 2.000 basisscholen. Het schoolontbijt biedt een kapstok voor een les over gezond eten en de rol van het ontbijt daarbij.

Betrokken partijen: Voorlichtingsbureau Brood en Stichting Bakkerij Imago samen met partners die producten en materialen leveren: bakkers, Campina, Eru, Frumenco, Gouda's Glorie, Stichting Blij met een Ei en Venz.

Planning: Jaarlijks. Dit jaar van 30 oktober tot en met 2 november.

29 Gezondheid in het Horeca vakonderwijs

Verhogen van het kennisniveau over gezondheid bij leerlingen, de toekomstige horecaondernemers en koks van Nederland. Deze actie moet nog verder geconcretiseerd worden.

Betrokken partijen: KHN, scholen, HBI

Planning: doorlopend

Werk

De werkomgeving is een belangrijke plek om mensen te bereiken. Voor zowel werkgevers als werknemers zijn gezondheid en een gezonde werkomgeving van groot belang.

30 Ik Kies Bewust-logo in de bedrijfskantine

Bedrijfsrestaurants kunnen dit logo gebruiken voor producten en zelfbereide gerechten. Hiermee wordt de consument zowel in de kantine als in de supermarkt eenduidig geïnformeerd over de gezonde keuze.

Betrokken partijen: VeNeCa, stichting Ik Kies Bewust, lidbedrijven van VeNeCa

Planning: Na de zomer van 2007 kan de implementatie plaats gaan vinden. In de loop van 2008 zal Ik Kies Bewust vertaald zijn naar de producten van het gehele bedrijfsrestaurant.

31 Bedrijfssportportaal

Dit portaal maakt de koppeling tussen bedrijven en sportverenigingen, door het aanbod van acht sportbonden actief aan te bieden op een geschikte plaats en tijd.

Betrokken partijen: Stichting Sport & Zaken, NOC*NSF, VNO-NCW, de acht betrokken bonden, verschillende Convenantpartners

Planning: Het bedrijfssportportaal is in de lente van 2007 van start gegaan.

www.sportenzaken.nl

32 Balansdag op het werk

Pakket met materiaal voor werkgevers om actief aan de slag te gaan met gezondheidsbevordering. Een eerdere pilot was succesvol.

Betrokken partijen: Voedingscentrum, NISB en NVD, subsidie door het ministerie van VWS

Planning: Het pakket is sinds september 2007 gratis op te vragen.

www.voedingscentrum.nl

33 Rubriek in tijdschrift Forum

In de rubriek 'Zwaar werk' maakt VNO-NCW via het blad Forum zichtbaar maken welke initiatieven er opgepakt kunnen worden in het kader van een gezonde balans.

Betrokken partijen: VNO-NCW

Planning: 8 artikelen vanaf juni 2007, vervolgrubriek in najaar 2007

Evaluatie: Reacties op de artikelen kunnen via email worden gegeven. Afhankelijk van de reacties worden er eventueel nieuwe rubrieken en/of activiteiten gestart.

34 Werkfruit

Dit project richt zich op het midden- en kleinbedrijf en werkt met een fruitschaal die op centrale plaatsen zoals bij recepties en bij koffieautomaten wordt geplaatst. Werkgevers bieden op die manier gratis of tegen een kleine vergoeding fruit en groenten aan hun personeel aan.

Betrokken partijen: AGFPN samen met het voedingscentrum, VNO-NCW, VeNeCa, NVD en Vida

Planning: In de tweede helft van 2007 worden 50 bedrijven geworven om mee te doen aan het project. Vanaf volgend jaar zal in drie jaar het aantal bedrijven uitgebreid worden tot 1500.

35 Conferentie 'Overgewicht op de Werkvloer'

Conferentie voor werkgevers, werknemers en anderen over de ethische kwesties rond overgewicht op de werkvloer en concrete acties die nu al genomen worden.

Betrokken partijen: VNO-NCW, FNV, Arbounie als lid van Boaborea, Convenantbureau Overgewicht.

Planning: Vond plaats op 26 juni 2007

36 Gezondheidsprogramma's van individuele werkgevers

Steeds meer werkgevers hebben beleid om overgewicht bij werknemers tegen te gaan. Een aantal grote werkgevers heeft of ontwikkelt programma's om de gezondheid van medewerkers te verbeteren.

Betrokken partijen: Bijvoorbeeld Albert Heijn, Albron en Unilever

37 Freshday 2+2 the easy way

Groente- en fruitautomaat voor op de werkplek en op school. Pilot is succesvol afgerond. Vendingautomaat wordt geïntroduceerd op de markt.

Betrokken partijen: AGFPN

Planning: pilot 2006 en 2007 met testautomaat

Evaluatie: pilot was succesvol

www.freshdayvending.nl

Recreatie

Recreëren doe je voor je plezier. De positieve kant van gezond leven staat op dit terrein centraal. Het Convenant Overgewicht wil de omgeving waarin mensen recreëren gezond en aantrekkelijk maken.

38 Taskforce verantwoorde vetzuursamenstelling

Deze Taskforce richt zich op bedrijven om innovaties door te voeren om de vetzuursamenstelling van hun producten te verbeteren. Doel is om de hoeveelheid transvetzuren en verzadigde vetten in voeding te laten dalen.

Betrokken partijen: KHN, MVO (voorlichtingsbureau margarine, vetten en oliën) en vele andere.

Planning: de Taskforce wil in 2010 de doelen bereikt hebben

Evaluatie: wordt uitgevoerd door de VWA

39 Verantwoord frituren

Campagne om het aantal gebruikers van vloeibaar frituurvet in de horeca te doen toenemen. Na het behalen van de doelstelling eind 2006 (50 procent van de ondernemers gebruikt vloeibaar frituurvet) is besloten de Campagne Verantwoord Frituren voort te zetten.

Betrokken partijen: KHN, en MVO. De campagne is onderdeel van de Taskforce verantwoorde vetzuursamenstelling.

Planning: Doel is dat in 2010 75 procent van de horecaondernemers vloeibaar frituurvet gebruikt.

Evaluatie: Via de VWA heeft evaluatie plaatsgevonden:

2004 33 procent gebruikte vloeibaar frituurvet

2005 toename tot 45 procent

2006 toename tot 50 procent

www.friturenindehoreca.nl

40 Bewegen op Recept

De eerstelijnszorg heeft een doorverwijsfunctie voor speciale beweegprogramma's voor mensen met een (dreigende) chronische aandoening of beperking. Via dit project kunnen mensen onder professionele begeleiding sporten en bewegen.

Betrokken partijen: NISB, NOC*NSF, CVZ, koepels van huisartsen en fysiotherapeuten, ministerie van VWS

Planning: In 2002 is de methodiek ontwikkeld in Den Haag. In 2007-2008 is de methodiek breder uitgerold.

Evaluatie: De kosteneffectiviteit wordt gemeten door CVZ, ter voorbereiding van de mogelijkheid om de beweegprogramma's in het verzekeringspakket op te nemen in 2009.

41 Week van de Smaak

Gedurende een week is de mogelijkheid geboden kennis te maken met pure en authentieke smaken. Met ruim 1500 evenementen is deze week een groot succes geworden.

Betrokken partijen: KHN, Platform Biologica, Euro-Toques, Pierre Wind, e.v.a.

Planning: 24 t/m 30 september 2007. In het najaar van 2008 komt er weer een Week van de Smaak

www.weekvandesmaak.nl

42 Snackwijzer

Folder met de voedingswaarden en vetgehalten van de meest gegeten snackproducten. Cafeteria's kunnen deze bestellen en aanbieden aan de consument.

Betrokken partijen: KHN en het Voedingscentrum

Planning: Lancering januari 2007, uitrol rest 2007.

43 Cafeteria van de toekomst

Leidraad voor ondernemers en andere partijen in de sector over welke stappen men dient te nemen richting een gezonde toekomst.

Betrokken partijen: KHN samen met Universiteit Wageningen, Foodstep

Planning: Onbekend na subsidieafwijzing

44 Nationale Sportweek 2007

Een week lang wordt sport onder de aandacht gebracht bij alle Nederlanders

Betrokken partijen: NOC*NSF, Alliantie School en sport, e.a.

Planning: De Nationale Sportweek 2007 heeft plaatsgevonden van 13 t/m 21 april 2007,

In 2008 zal deze plaatsvinden van 28 maart t/m 5 april 2008

Evaluatie: 350.000 mensen hebben deelgenomen en 15 procent van de deelnemers geeft aan na de Nationale Sportweek meer te gaan sporten.

45 Strategische Sportmarketing Bonden

Door beter in te spelen op behoeften van de sporter, willen de sportbonden meer mensen aan het sporten krijgen. Passend sportaanbod voor specifieke groepen moet daarvoor zorgen.

Betrokken partijen: NOC*NSF, sportbonden

Planning: implementatie 2007-2008

Evaluatie: Eerste tussenevaluatie is bijna afgerond. In 2009 wordt de effectmeting uitgevoerd.

46 Week van het Water

Gedurende een week wordt de aandacht gevestigd op drinkwater. Het thema was dit jaar 'Water beweegt je'.

Betrokken partijen: VEWIN, alle drinkwaterbedrijven en het NISB

Planning: Heeft plaatsgevonden van 24 t/m 30 juni 2007, vervolg in 2008.

www.weekvanhetwater.nl

47 Nationaal Actieplan Sport en Bewegen

Breed opgezet project met als doel een toename van het percentage volwassenen dat aan de beweeg- en fitnorm voldoet naar 65 procent te brengen in 2010.

Betrokken partijen: VWS, NISB, NOC*NSF, NIGZ, NebasNSG, provinciale sportraden, zorgverleners en gemeenten.

Planning: 2006 t/m 2010

www.vws.nl

48 Wat eet en beweeg ik-bus

Deze bus rijdt vanaf september 2007 door Nederland en kan ingezet worden ter ondersteuning van lokale activiteiten in de strijd tegen overgewicht. Bezoekers kunnen op een interactieve manier hun eigen eet- en beweegpatroon bekijken.

Betrokken partijen: NISB en Voedingscentrum. Convenantpartners zullen de bus inzetten bij evenementen.

Planning: Vanaf september 2007

www.wateetenbeweegik.nl

49 Scoren voor Gezondheid

Bekende voetballers geven het gezonde voorbeeld en begeleiden kinderen van basisscholen gedurende 20 weken.

Betrokken partijen: Eredivisie, Sponsor Loterij, Ministerie van VWS, NIGZ, Stichting meer dan voetbal

Planning: In het schooljaar 2007-2008 doen alle achttien eredivisieclubs mee. Per club nemen 100 kinderen deel aan Scoren voor Gezondheid.

Evaluatie: De resultaten van seizoen 2006-2007 laten zien dat de deelnemende kinderen inderdaad gezonder zijn gaan eten, meer zijn gaan bewegen en een lager vetpercentage hebben.

www.scorenvoorgezondheid.nl

50 Fastfoodbedrijven geven meer keuze

Verschillende fastfoodketens bieden in hun assortiment gezonde producten aan, zoals salades, sappen, yoghurt en fruit.

Betrokken partijen: Bijvoorbeeld Burger King en McDonalds

Planning: Doorlopend

51 Publiekscampagne 'Start met...'

Landelijke publiekactie 2007 van de campagne 30minutenbewegen

Betrokken partijen: NISB in opdracht van het ministerie van VWS en mogelijk gemaakt door de Nederlandse Hartstichting

Planning: Gestart op 8 september 2007

www.startmet.nl

Kennis & voorlichting

Veel Convenantpartners zijn koepel- of brancheorganisaties. Het informeren en activeren van de eigen achterban over het thema overgewicht is een belangrijke rol van deze partners. Daarnaast investeren een aantal partners in onderzoek naar overgewicht.

52 Platform Gezond Gewicht

Samen met werkgeversorganisaties zorgen dat werkgevers aan de slag gaan met de aanpak van overgewicht in de omgeving 'werk'.

Betrokken partijen: VNO-NCW, CBL, FNLI, KHN, Vida, VEWIN en hun leden

Planning: Start juni 2007, vooralsnog voor de duur van een jaar.

53 Achterban vakbonden informeren

De bonden FNV, CNV en MHP gaan zich inzetten voor een grotere bewustwording op het thema overgewicht. Zij gaan leden actief voorlichten en met hen in discussie over mogelijkheden om gezondheid op de werkvloer te bevorderen.

Betrokken partijen: FNV, CNV en MHP en hun achterban

Planning: Doorlopend

54 Gedragscode voor automatenleveranciers en operators

De Gedragscode bevat specifieke aanbevelingen voor de automaten op scholen, zoals: geen automaten op basisscholen. Automatenleveranciers en automatenoperators promoten bij hun klanten uitbreiding van het assortiment met verantwoorde producten en zij bieden in eigen automaten meer verantwoorde producten aan.

Betrokken partijen: Vida en lidorganisaties

Planning: Eerste versie in 2005 en aanscherping van de gedragscode eind 2007

Evaluatie: In de afgelopen jaren is op scholen het assortiment in drankenautomaten en voedselautomaten veranderd. Er worden meer verantwoorde producten aangeboden en op grote schaal is de uitstraling van de automaat aangepast.

55 Promotie overgewichtpreventie onder automatenleveranciers en operators

Stimulering van de automatenleveranciers en automatenoperators over de bijdrage die zij kunnen leveren op gebied van de preventie van overgewicht. Onder meer door uitbreiding van het assortiment voor de automaat met meer verantwoorde producten, aanpassing van de uitstraling en de omgeving van de automaat

Betrokken partijen: Vida en lidorganisaties

Planning: Doorlopend vanaf 2005

Evaluatie: Alle lidorganisaties hebben hun verkoop-, marketing- en beleid aangepast.

56 Advies over evaluatie aan Convenantpartners

In een workshop heeft de Consumentenbond advies verleend om de partners te helpen bij het opzetten van evaluatieonderzoek en het bepalen van de relevante indicatoren.

Betrokken partijen: Consumentenbond, Convenantbureau Overgewicht

Planning: April 2007

57 Informatieverstrekking portiegroottes

Door grote porties krijgen consumenten ongemerkt veel calorieën binnen. De consumentenbond informeert de consument en stakeholders over de toename van de portiegroottes en zet zich in voor het vergroten van draagvlak voor het omkeren van deze ontwikkeling.

Betrokken partijen: Consumentenbond, horeca, levensmiddelenindustrie, supermarkten

Planning: Start in najaar 2007

58 Vervolg zichtboek best practices levensmiddelenindustrie

In oktober 2006 presenteerde de levensmiddelenindustrie een zichtboek met best practises om overgewicht tegen te gaan. Het vervolg hierop is een internetapplicatie.

Betrokken partijen: FNLI en lidbedrijven.

Planning: Introductie internetapplicatie in 2008

Evaluatie: In het najaar 2007 doet de FNLI onderzoek onder de leden naar productaanpassingen en veranderingen in portiegroottes.

59 Participatie in consumentenonderzoek

De FNLI geeft steun en input aan onderzoek naar consumentengedrag en de beïnvloeding daarvan in de richting van een verantwoord voedings- en beweegpatroon. In het voorjaar van 2007 zijn criteria opgesteld voor het geven van steun aan onderzoek door lidbedrijven.

Betrokken partijen: FNLI, universiteiten en onderzoeksinstituten, waaronder Kenniscentrum Overgewicht.

Planning: Komende periode worden lopende onderzoeksinitiatieven geïnventariseerd.

60 Voorlichting aan horecaondernemers

Koninklijk Horeca Nederland brengt het thema overgewicht onder de aandacht, bijvoorbeeld door artikelen in het magazine, het ontwikkelen van hulpmiddelen en het organiseren van bijeenkomsten.

Betrokken partijen: KHN en lidbedrijven

Planning: Doorlopend

61 Conferentie gemeenten over overgewicht

Met deze conferentie krijgen gemeenten informatie over landelijke initiatieven en praktijkvoorbeelden van andere gemeenten.

Betrokken partijen: Congres- en Studiecentrum van de VNG, NIGZ en Convenantbureau overgewicht

Planning: 6 december 2007

62 Brandbrief Consumentenbond en Nederlandse Hartstichting

Brief aan de ministers Klink en Rouvoet waarin gevraagd om daadkrachtig op te treden tegen de marketing van onverantwoorde voedingsmiddelen.

Betrokken partijen: De Consumentenbond, de Nederlandse Hartstichting en een groep wetenschappers

Planning: Gestuurd in mei 2007

63 Well-being congres in de Foodweek

De Foodweek eind maart 2007 stond geheel in het teken van gezondheid en well-being. Tijdens het CBL-congres Well-being gingen de sprekers (waaronder de minister van LNV) in op dit thema.

Betrokken partijen: CBL

Planning: 27 maart 2007

64 Wellnessplatform

Doel van dit platform is om de ondernemers in de wellnessbranche te ondersteunen en te helpen een optimaal resultaat neer te zetten. Tevens zal het op de kaart zetten van wellness hierbij een belangrijk aspect zijn.

Betrokken partijen: KHN, Fit!Vak Branchevereniging, Nederlandse Saunavereniging, Thermen Beauty Group en Thermen Service Centrum

Planning: In maart 2007 is het platform opgericht

65 Voorlichtingsticker voor drank- en voedselautomaten

Vida gaat de automaat inzetten als communicatiemiddel. Met een voorlichtingsticker wordt de consument rechtstreeks voorgelicht over het belang van flink bewegen, over het dagelijkse calorieverbruik en over het aantal calorieën van de producten.

Betrokken partijen: Vida en lidorganisaties

Planning: Realisatie sticker eind 2007

66 Intensieve samenwerking Kenniscentrum Overgewicht en Convenant Overgewicht

Afgelopen jaar is de samenwerking met het Kenniscentrum Overgewicht geïntensiveerd. Betrokken partijen: KCO, Convenantbureau overgewicht, VWS

Planning: Vanaf begin 2007

67 Brief aan achttien gemeenten

Brief van zeven partijen aan alle gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van veertig prachtwijken, met het aanbod een bijdrage te leveren aan een samenhangend aanbod van activiteiten om de gezondheidsachterstand in deze wijken aan te pakken.

Betrokken partijen: Convenant Overgewicht, de Richard Krajicek Foundation, het NISB, Victory for Life, NOC* NSF, Alliantie School en Sport en de Johan Cruyff Foundation

Planning: Verstuurd in augustus 2007, vervolgacties in dit najaar

68 Club van Elf in beweging

Dit samenwerkingsverband van dagrecreatiebedrijven neemt van maatregelen op het gebied van meer bewegen en gezondere keuzemogelijkheden bij voeding.

Betrokkenen: 12 pretparken, dierentuinen en andere dagrecreatiebedrijven, Koninklijk Horeca Nederland.

Planning: gaat binnenkort van start

6 Wie doet wat?

Per Convenantpartner staan hier de activiteiten die door (partners van) de betreffende organisatie geïnitieerd zijn, ofwel waaraan deze partner meewerkt (samen met een andere initiërende partij). De nummers corresponderen met de nummering in het activiteitenoverzicht.

AGFPN

- 3 Campagne Verwerkte Groenten
- 4 Fresh Factory
- 14 Schoolgruiten
- 34 Werkfruit
- 37 Freshday 2+2 the easy way

CBL

- 2 Ik Kies Bewust-logo
- 7 Overgewicht speerpunt
branchebeleid supermarkten
- 8 Voedingswaardedeclaratie op huismerken
- 52 Platform Gezond Gewicht
- 63 Wellbeing congres in de Foodweek

Consumentenbond

- 9 Supergezond onderzoek
- 56 Advies evaluatie aan Convenantpartners
- 57 Informatieverstrekking portiegroottes
- 62 Brandbrief

G4

- 17 Combinatiefuncties
- 19 Dubbel30 Energytour
- 22 Leerlingvolgsytemen
- 23 Inzet op gymles

Amsterdam: Jump In

Den Haag: Gezond Gewicht

Rotterdam: Lekker Fit, Super Fit

Utrecht: Gezond Gewicht

FNLI

- 1 Dagelijkse Voedingsrichtlijn
- 2 Ik Kies Bewust-logo
- 6 Reclamecode voor voedingsmiddelen
- 19 Dubbel30 Energytour
- 20 Ontwikkelen interactieve voorlichtingsmodule

- 52 Platform Gezond Gewicht
- 58 Vervolg op zichtboek met best practices
- 59 Participatie in consumentenonderzoek

Koninklijk Horeca Nederland

- 29 Gezondheid in het horeca vakonderwijs
- 38 Taskforce verantwoorde vetzuursamenstelling
- 39 Verantwoord frituren
- 41 Week van de Smaak
- 42 Snackwijzer
- 43 Cafeteria van de toekomst
- 52 Platform Gezond Gewicht
- 60 Voorlichting aan Horecaondernemers
- 64 Oprichting Wellnessplatform
- 68 Club van Elf in beweging

Ministerie van OCW

- 14 Schoolgruiten
- 16 Alliantie School en Sport
- 17 Combinatiefuncties
- 19 Dubbel30 Energytour
- 21 Handreiking basisscholen: 'Overgewicht, Actieve leefstijl en Gezonde Voedingsgewoonten'

- 47 Nationaal Actieplan Sport en Bewegen

Ministerie van VWS

- 10 Hallo Wereld
- 11 'Kinderen en Overgewicht, actieplan voor ouders'
- 14 Schoolgruiten
- 16 Alliantie School en Sport
- 17 Combinatiefuncties
- 26 Ga voor Gezond!-competitie
- 32 Balansdag op het werk
- 40 Bewegen op Recept
- 47 Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
- 49 Scoren voor Gezondheid
- 51 Start met...
- 66 Intensieve samenwerking KCO en Convenant Overgewicht

MKB en VNO-NCW

- 31 Bedrijfssportportaal
- 33 Rubriek in magazine 'Forum'
- 34 Werkfruit
- 35 Conferentie 'Overgewicht op de Werkvloer'
- 52 Platform Gezond Gewicht

Nederlandse Hartstichting

- 27 Website 'gezonderwijs'
- 51 Start met
- 62 Brandbrief

NOC*NSF

- 5 Omo Buitenspeelbond
- 16 Alliantie School en Sport
- 18 Mission Olympic
- 19 Dubber30 Energytour
- 26 Bedrijfssportportaal
- 40 Bewegen op Recept
- 43 Nationale Sportweek 2007
- 45 Strategische sportmarketing door bonden
- 47 Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
- 67 Brief aan 18 gemeenten

NVD

- 13 Opening RKF playground
- 27 Website 'Gezonderwijs'
- 32 Balansdag op het Werk
- 34 Werkfruit

Werknemersorganisaties (CNV, FNV, MHP)

- 35 Conferentie 'Overgewicht op de Werkvloer' (FNV)
- 53 Achterban vakbonden informeren

VeNeCa

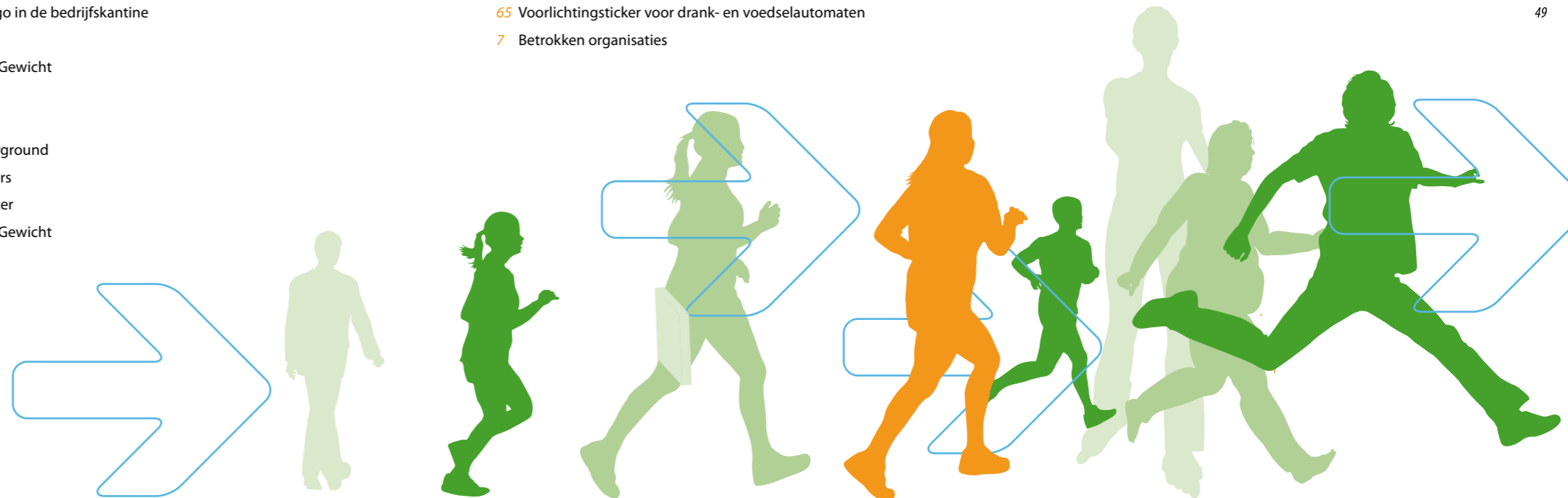
- 19 Dubbel30 Energytour
- 30 Ik Kies Bewust-logo in de bedrijfskantine
- 34 Werkfruit
- 52 Platform Gezond Gewicht

VEWIN

- 13 Opening RKF playground
- 24 TENQ: waterkoelers
- 46 Week van het Water
- 52 Platform Gezond Gewicht

Vida

- 34 Werkfruit
- 52 Platform Gezond Gewicht
- 54 Gedragsrichtlijnen automatenleveranciers en operators
- 55 Promotie overgewichtpreventie voor automatenleveranciers en operators
- 65 Voorlichtingsticker voor drank- en voedselautomaten
- 7 Betrokken organisaties

7 Betrokken organisaties

Het Convenantbureau en de Convenantpartners

Convenantbureau Overgewicht

Dhr. P. Rosenmöller

convenantovergewicht@minvws.nl

Convenantbureau Overgewicht

Mw. C.S. Frenkel

Postbus 20350

2500 EJ Den Haag

(070) 340 77 18

cs.frenkel@minvws.nl

www.convenantovergewicht.nl

AGF Promotie Nederland (AGFPN)

Mw. M. Slagmoolen

Postbus 7122

2701 AC Zoetermeer

(079) 347 08 08

m.slagmoolen@agfpn.nl

www.agfpn.nl

Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)

Mw. S. de Jong

Postbus 262

2260 AG Leidschendam

(070) 337 62 00

sija.dejong@cbl.nl

www.cbl.nl

Consumentenbond

Dhr. H. Uitslag

Postbus 1000

2500 BA Den Haag

(070) 445 42 36

huitslag@consumentenbond.nl

www.consumentenbond.nl

Dan weet je het.

Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI)

Mw. C.T.F. Grit

Postbus 161

2280 AD Rijswijk

(070) 336 51 55

cgrit@fnli.nl

www.fnli.nl

De vier grote steden (G4)

Gemeente Amsterdam

Dhr. M. van der Wal

Postbus 2200

1000 CE Amsterdam

(020) 555 57 86

mvdwal@ggd.amsterdam.nl

www.jumpin.nl

Gemeente Den Haag

Mw. H. van Leeuwen, projectcoördinator 'gezond gewicht'

Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn

Postbus 12652

2500 DP Den Haag

(070) 353 72 88

h.vanleeuwen@ocw.denhaag.nl

www.welzogezond.nl/gezondgewicht

Gemeente Rotterdam

Dienst Sport en Recreatie

Dhr. R. van Walsem

Postbus 1240

3000 BE Rotterdam

(010) 267 30 42

R.vanWalsem@senr.rotterdam.nl

www.rotterdamlekkerfit.nl

Gemeente Utrecht

Mw. K. van der Goot

stedelijk projectleider Gezond Gewicht

Postbus 2423

3500 GK Utrecht

(030) 286 32 09

k.van.der.goot@utrecht.nl

www.utrecht.nl/ggd

Koninklijk Horeca Nederland

Mw. M. Klok
Postbus 566
3440 AN Woerden
(0348) 48 94 89
m.klok@horeca.org
www.horeca.org

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Mw. C.E.J. Cuijpers
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
(070) 350 55 78
ce.cuijpers@minvws.nl
www.minvws.nl

Ministerie van
Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Nederlandse Vereniging van Diëtisten (NVD)

Mw. W. Remijnse
Postbus 526
3990 GH Houten
(030) 634 62 14
wremijnse@nvdietist.nl
www.nvdietist.nl

Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV)

Dhr. W. van Veelen
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam
(020) 581 64 97
Wim.vanVeelen@vc.fnv.nl
www.fnv.nl

MKB Nederland (wordt waargenomen door vereniging VNO-NCW)

Dhr. M.E.M. Nuyten
Postbus 5096
2600 GB Delft
(015) 219 12 47
m.nuyten@mbk.nl
www.mkb.nl

Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF)

Dhr. G. Slot
Postbus 302
6800 AH Arnhem
(026) 483 45 49
geert.slot@noc-nsf.nl
www.noc-nsf.nl

Vakbeweging

CNV Vakcentrale

Mevrouw Y. van Houdt
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
(030) 751 12 34
y.vanhoudt@cnv.nl
www.cnv.nl

Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger Personeel (MHP)

Mw. A. Heerschop
Postbus 575
4100 AN Culemborg
(0345) 85 10 19
hrs-e@unie.nl
www.mhp.nl

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

Dhr. G.L.C. Vorstenbosch
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
(070) 412 21 56
g.l.c.vorstenbosch@minocw.nl
www.minocw.nl

Nederlandse Hartstichting

Mw. K. van Reenen
Postbus 300
2501 CH Den Haag
(070) 315 55 55
k.vanreenen@hartstichting.nl
www.hartstichting.nl

Vereniging Nederlandse Cateringorganisaties (VeNeCa)

Mw. E.M. Dirven
Postbus 693
4200 AR Gorinchem
(0183) 62 61 72
veneca@zpg.nl
www.veneca.nl

Vereniging van Waterbedrijven in Nederland (VEWIN)

Dhr. A. Elsemulder
Postbus 1019
2280 CA Rijswijk
(070) 414 47 51
elsemulder@vewin.nl
www.vewin.nl

Vereniging Inzake Distributie en Diensten door

Automaten en apparaten (Vida)

Dhr. R. van Winden
Postbus 693
4200 AR Gorinchem
(0183) 64 50 26
vida@zpg.nl
www.vida.nl

Vereniging VNO-NCW

Mw. J.B.M. Bottelier
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
(070) 349 01 40
bottelier@vno-ncw.nl
www.vno-ncw.nl

Zorgverzekeraars Nederland (ZN)

Dhr. J.W. Schouten
Postbus 520
3700 AM Zeist
(030) 698 89 11
j.schouten@zn.nl
www.zn.nl

Partijen die zich met het thema overgewicht bezighouden

Gezondheidsraad

Postbus 16052
2500 BB Den Haag
(070) 340 75 20
www.gezondheidsraad.nl

Haagse Hogeschool

Dhr. R.H. Oudkerk
Lector leefstijlverandering bij jongeren
Postbus 13336
2501 EH Den Haag
(070) 445 82 94

Stichting Hallo Wereld

Dhr. J.A. Dekker
Raphaëlplein 27
1077 PX Amsterdam
06-54 95 25 01
info@hallowereld.nl

Stichting Ik Kies Bewust

Antwoordnummer 160
3000 VB Rotterdam
E-mail: info@ikkiesbewust.nl
www.hallowereld.nl

Kenniscentrum Overgewicht

EMGO-Instituut, VU Medisch Centrum
Mw. C.M. Renders
Van der Boechorststraat 7
1081 BT Amsterdam
(020) 444 17 12
cm.renders@vumc.nl
www.Overgewicht.org

Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF)

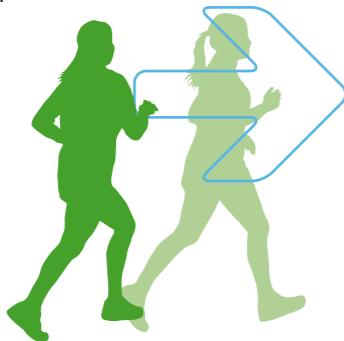
Mw. R. Veldhuizen
Postbus 248
3800 AE Amersfoort
(033) 467 29 58
veldhuizen@kngf.nl
www.kngf.nl

Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ)

Dhr. J. Jansen
Postbus 500
3440 AM Woerden
(0348) 43 98 54
jjansen@nigz.nl
www.nigz.nl

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)

Mw. N. Hagedoorn
Postbus 64
6720 AB Bennekom
(0318) 49 09 00
nanette.hagedoorn@nisb.nl
www.nisb.nl

Nederlandse Obesitas vereniging

M. van Spanje
Stationsplein 6
3818 LE Amersfoort
(033) 422 40 31
www.obesitasvereniging.nl
Per 1-1-08:
Oosterweg 82a
6602 HG Wychen
Voorlopig telefoonnummer: (0475) 33 13 06

Stichting Reklame Rakkers

Mw L.P.M. Hop
Ennemaborg 107
1082 SN Amsterdam
(020) 441 31 90
liesbeth.hop@reklamerakkers.nl
www.reclamerakkers.nl

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

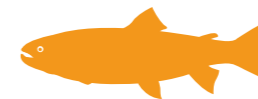
Dr ir W.J.E. Bemelmans
Afdeling PZO
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
(030) 274 4297
Wanda.Bemelmans@rivm.nl
www.rivm.nl

Vereniging Sport en Gemeenten

Postbus 103
6860 AC Oosterbeek
Tel. 026 339 64 10

Stichting Sport en Zaken

Dhr. E. van der Veen
Postbus 302
6800 AH Arnhem
(026) 483 44 67
eric@sportenzaken.nl
www.sportenzaken.nl

Richard Krajicek Foundation

Dhr. E. van Veen
Olympisch Stadion 3
1076 DE Amsterdam
(020) 670 54 00
Erik@krajicek.nl
www.rkf.nl

TNO

Directie Kwaliteit van Leven
Dhr. M. Holewijn
Postbus 2215
2301 CE Leiden
(071) 518 17 78
Michael.Holewijn@tno.nl
www.tno.nl

Stichting Victory for Life

Mw. M. Alderliesten
Oregondreef 29
3565 BE Utrecht
(030) 262 82 87
info@victoryforlife.nl
www.victoryforlife.nl

Voedingscentrum Nederland

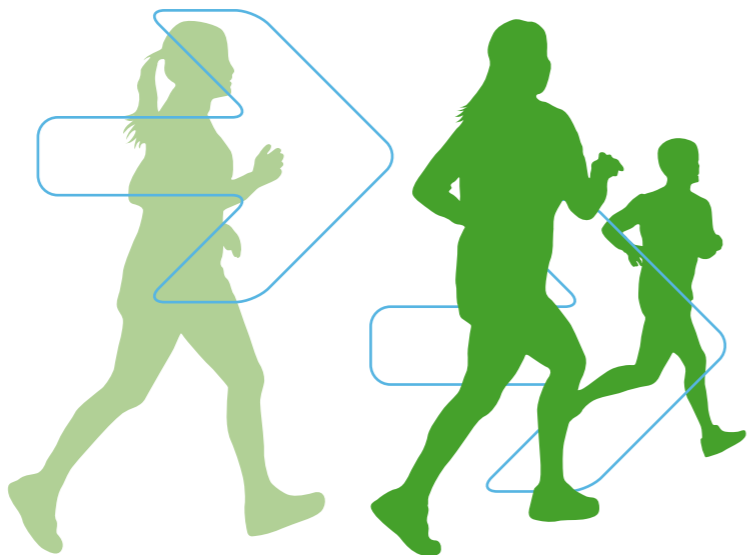
Mw. M.L.M. Ploum
Postbus 85700
2508 CK Den Haag
(070) 306 88 88
ploum@voedingscentrum.nl
www.voedingscentrum.nl

Stichting WaterWijs

Keizersgracht 676
1017 ET Amsterdam
(020) 794 22 11
www.stichtingwaterwijs.nl

Diverse sportbonden zijn te vinden via de site van NOC*NSF:

www.sport.nl/nocnsf/algemeen/561567/

Lijst van afkortingen

AGFPN	Stichting Aardappelen, Groenten en Fruit Promotie Nederland	VIDA	Vereniging Inzake Distributie en Diensten door Automaten en apparaten
CBL	Centraal Bureau Levensmiddelenhandel	VeNeCa	Vereniging Nederlandse Cateringorganisaties
CNV	CNV Vakcentrale	VEWIN	Vereniging van Waterbedrijven in Nederland
CVZ	College voor Zorgverzekeringen	VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
FNLI	Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie	ZN	Zorgverzekeraars Nederland
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging		
G4	De vier grote steden		
KCO	Kenniscentrum Overgewicht		
KHN	Koninklijk Horeca Nederland		
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit		
MHP	Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger Personeel		
MVO	Voorlichtingsbureau Margarine, Vetten en Oliën.		
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie		
NISB	Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen		
NIGZ	Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie		
NVD	Nederlandse Vereniging van Diëtisten		
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen		

Deze publicatie is een uitgave van het Convenantbureau Overgewicht
November 2007

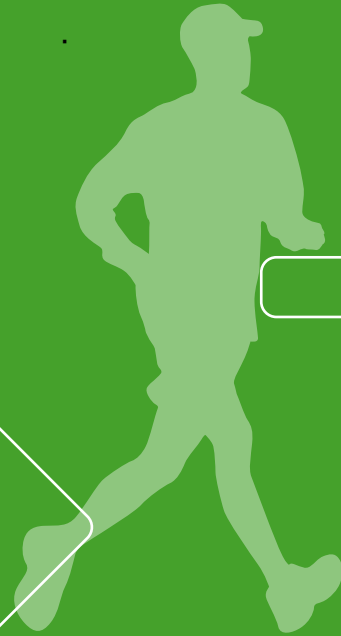
Tekst: Convenantbureau Overgewicht / Nieuwe Maan Communicatie Adviesgroep

Redactie: Jasper Enklaar

Ontwerp: SSO (Sanne Schuts Ontwerpen), Den Haag

Druk: Koninklijke De Swart, Den Haag

Convenant **overgewicht**

Energie in balans 2007 Harder lopen